

MATEKING.HU

Képletgyűjtemény

STATISZTIKA tantárgy

Kiadás dátuma: 2026. 01. 24.

Tartalomjegyzék

Alapfogalmak.....	2
Egy ismerv szerinti elemzés.....	8
Két ismerv szerinti elemzés.....	12
Standardizálás.....	18
Indexszámítás.....	20
Idősorok.....	22
Becslések.....	25
Hipotézisvizsgálat.....	31
Regressziószámítás.....	36

Alapfogalmak

Az ismérvek olyan vizsgálati szempontok, amelyek alapján a [sokaság](#) részekre osztható.

Vannak olyanok, amik csak két részre osztják a sokaságot, például azokra, akik megbuktak statisztikából és azokra akik nem. Olyan is van, ami mondjuk öt részre osztja a sokaságot, sőt olyan is lehet, hogy végtelen sok részre osztja.

Négy fő ismérvfajta különböztethető meg:

- területi
- időbeli
- mennyiségi
- minőségi

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Az ismérveken belül négyféle mérési szintet tudunk megkülönböztetni.

A nominális (névleges) mérési skála a [sokaság](#) elemeit valamilyen tulajdonság szerint csoportokba sorolja, de a csoportok között nincsen semmilyen sorrendiség.

Ilyenek pl.:

- Az áldozatok halálának oka (MINŐSÉGI)
- A terroristák származási országa (TERÜLETI)
- A pilóták állampolgársága (MINŐSÉGI)

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Az ismérveken belül négyféle mérési szintet tudunk megkülönböztetni.

Az ordinális (sorrendi) mérési skála a [sokaság](#) elemeit valamilyen tulajdonság szerint csoportokba sorolja, és a csoportok között van sorrendiség.

Ilyenek pl.:

- A [statisztika](#) vizsga osztályzata (MINŐSÉGI)
- A hotelek csillagos értékelése (MINŐSÉGI)

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Az intervallum-skála a [sokaság](#) elemeit valamilyen mérés szerint rendezi sorba.

Az intervallum-skála jellegzetes tulajdonsága, hogy a "mennyivel több" kérdésre választ tud adni, de a "hányszor annyi" kérdésre nem.

Ilyenek pl.:

- Hőmérséklet (MENNYISÉG)
- Születési dátum (IDŐBELI)

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Az arány-skála a [sokaság](#) elemeit szintén valamilyen mérés szerint rendezi sorba, de abban különbözik az intervallum-skálától, hogy ennek van valódi nullpontja.

Innen ered az arány-skála elnevezés is, van értelme az egymáshoz viszonyított arányoknak.

Ilyenek pl.:

- Életkor (MENNYISÉGI)
- Testmagasság (MENNYISÉGI)

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Hogyha egy [sokaság](#) elemei egymástól jól elkülöníthető egységek, akkor a [sokaság](#) diszkrét.

Egy évfolyam hallgatói például diszkrét [sokaság](#), egy borászat által termelt éves bormennyiség viszont már nem.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Hogyha egy [sokaság](#) nem diszkrét, akkor az folytonos.

Egy évfolyam hallgatói például diszkrét [sokaság](#), egy borászat által termelt éves bormennyiség viszont már folytonos [sokaság](#).

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Az időpontra vonatkozó sokaságokat álló sokaságnak nevezzük.

Például egy város lakosainak száma január elsején egy álló [sokaság](#).

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Az időtartamra vonatkozó sokaságokat mozgó sokaságnak nevezzük.

Például egy városban január elsején született lakosok száma mozgó [sokaság](#).

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A [viszonyszámok](#) jele V és kiszámolásának módja meglehetősen semmitmondó:

$$V = \frac{A}{B}$$

A képletben A és B bármi lehet, de a képlet mégis roppant fontos.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Ha több viszonyszámunk van, fölmerülhet az igény ezek átlagolására.

Az egyik ilyen lehetőség a számtani átlag.

$$\bar{V} = \frac{V_1 \cdot B_1 + V_2 \cdot B_2}{B_1 + B_2} = \frac{A_1 + A_2}{B_1 + B_2}$$

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Ha több viszonyszámunk van, fölmerülhet az igény ezek átlagolására.

Az egyik ilyen lehetőség a harmonikus átlag.

$$\bar{V} = \frac{A_1 + A_2}{\frac{A_1}{V_1} + \frac{A_2}{V_2}} = \frac{A_1 + A_2}{B_1 + B_2}$$

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A dinamikus [viszonyszámok idősorok](#) adataiból számított hányadosok.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A megoszlási viszonyszám egy [sokaság](#) valamely részének az egészhez viszonyított arányát írja le.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Az intenzitási viszonyszám két, egymással valamilyen kapcsolatban álló [sokaság](#) mennyiségeinek hányadosa.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Azokat az adatsorokat nevezzük idősoroknak, melyek egy vagy több [ismérv](#) időben történő megoszlását írják le.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A bázis[viszonyszámok](#) mindig a bázishoz viszonyítanak.

$$b_m = \frac{y_m}{y_1}$$

A bázis[viszonyszámok](#) és a lánc[viszonyszámok](#) közötti kapcsolat a következő:

$$l_2 \cdot l_3 \cdot \dots \cdot l_m = \frac{y_2}{y_1} \cdot \frac{y_3}{y_2} \cdot \dots \cdot \frac{y_m}{y_{m-1}} = b_m$$

Egy másik nagyon fontos összefüggés, hogy

$$l_m = \frac{y_m}{y_{m-1}} = \frac{b_m}{b_{m-1}}$$

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A lánc[viszonyszámok](#) mindig az előző évhez viszonyítanak.

$$l_m = \frac{y_m}{y_{m-1}}$$

A bázis[viszonyszámok](#) és a lánc[viszonyszámok](#) közötti kapcsolat a következő:

$$l_2 \cdot l_3 \cdot \dots \cdot l_m = \frac{y_2}{y_1} \cdot \frac{y_3}{y_2} \cdot \dots \cdot \frac{y_m}{y_{m-1}} = b_m$$

Egy másik nagyon fontos összefüggés, hogy

$$l_m = \frac{y_m}{y_{m-1}} = \frac{b_m}{b_{m-1}}$$

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A változás átlagos mértéke:

$$\bar{d} = \frac{\sum d_1}{n-1} = \frac{y_n - y_1}{n-1}$$

Tehát összeadogatjuk a változásokat, aztán elosztjuk...

Az évek száma n , de nem n -el osztunk, azért nem, mert a változások számával kell osztanunk, ebből pedig egyel kevesebb van.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A változás üteme azt adja meg, hogy hány százalékos volt a változás.

A változás üteme:

$$\bar{l} = \sqrt[n-1]{l_2 \cdot l_3 \cdot l_4 \cdot \dots \cdot l_n} = \sqrt[n-1]{\prod_{t=2}^n l_t} = \sqrt[n-1]{\frac{y_n}{y_1}}$$

A gyökkitevőben azért van $n - 1$, mert nem az évek száma kell, hanem a változások száma, egyik évről a másikra. Ez pedig $n - 1$.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A tartam[idősorok](#) egy vizsgált időtartamra vonatkozó megfigyeléseket tartalmaznak.

Például egy év baleseteinek a számát, egy hónapban eladott fogkrémek számát, stb. Ilyenkor az adatok összeadása értelmes eredményt ad.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Az állapot[idősorok](#) egy vizsgált időtartam egy adott pillanatára vonatkozó megfigyeléseket tartalmazzák, például az ország lakosságának számát egy adott év adott pillanatában, vagy a raktáron lévő fogkrémkészletet egy adott hónap adott pillanatában, stb. és ilyenkor az adatok összeadásával nem kapunk értelmezhető eredményt.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Egy speciális átlag, például ha négy hónap adataiból számoljuk ki az átlagot, viszont csak három hónapos időtartamra.

Az állapotidősornál mindig kronologikus átlagot számolunk:

$$\bar{y}_k = \frac{\frac{y_1}{2} + y_2 + y_3 + \dots + \frac{y_n}{2}}{n-1}$$

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A statisztikai táblákat három fő csoportba tudjuk sorolni.

A legegyszerűbb típust egyszerű táblának nevezzük.

Ezek tulajdonképpen egymás mellett szerepeltetett valamilyen adatok.

A táblában nincsen sem "Összesen" sor, sem pedig "Összesen" oszlop.

Például:

Ország	GDP/fő (USD)	Gépjárművek (db/1000 fő)
Ausztria	50 380	550
Belgium	46 237	503
Hollandia	52 646	481
Svájc	82 484	539

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A statisztikai táblákat három fő csoportba tudjuk sorolni.

Az egyik típus az úgynevezett csoportosító tábla, aminek lényege, hogy az adatokat valamelyik [ismérv](#) szerint tudjuk összesíteni.

Például:

Ország	Népesség (millió)	Sertések száma (millió)
Ausztria	8,9	2,8
Belgium	11,5	6,2
Hollandia	17,4	11,9
Svájc	8,6	1,4
Összesen:	46,4	22,3

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A statisztikai táblákat három fő csoportba tudjuk sorolni.

Az egyik típus az úgynevezett [kombinációs tábla](#) vagy más néven [kontingencia tábla](#), amely esetében mindegyik [ismérv](#) szerint tudjuk az adatokat összesíteni.

Például:

	Nő	Férfi	Össz,
Vezető	7	18	25
Közép-vezető	11	23	34
Beosztott	756	185	941
Össz.	774	226	1000

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Egy ismerv szerinti elemzés

Az adatsor leggyakoribb értéke a [módusz](#). Hogyha például Bob matekjegyei ezek:

2, 3, 1, 4, 1, 2, 2, 3, 5, 2, 3, 2, 3, 2, 4, 3, 2, 4, 2, 4

Akkor egyszerűen meg kell számolni, hogy melyikből van a legtöbb, és az a matekjegy lesz a [módusz](#). Most 2-esből van a legtöbb, így Bob matekjegyeinek a módusza 2. A [módusz](#) jele Mo és így most $Mo=2$.

Léteznek olyan eloszlások is, amelyeknek több módusza van. Hogyha például Bob jegyei:

1, 2, 2, 3, 5, 3, 3, 4, 2

Itt 2-esből és 3-asból ugyanannyi van, mindkettőből 3 darab. Ez egy kétmódusú [eloszlás](#).

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A [medián](#) a növekvő sorba rendezett adatsor középső értéke. Ha az adatsorban páros sok elem van, akkor nincs középső elem, ilyenkor a két középső elem átlagát vesszük.

Hogyha például Bob matekjegyei ezek:

2, 3, 1, 4, 1, 2, 2, 3, 5, 2, 3, 2, 3, 2, 4, 3, 2, 4, 2, 4

Akkor egyszerűen növekvő sorba kell rakni..

1, 1, 2, 2, 2, 2, 2, 2, 2, 2, 3, 3, 3, 3, 3, 4, 4, 4, 4, 5

És aztán meg kell keresni melyik a középső. Most nincsen középső, mert páros sok elem van, így ilyenkor a két középen lévő átlagoljuk:

1, 1, 2, 2, 2, 2, 2, 2, 2, 2, 2, 3, 3, 3, 3, 3, 4, 4, 4, 4, 5

Ezeknek az átlaga 2,5 vagyis a [medián](#) most 2,5. A [medián](#) jele Me , így $Me=2,5$

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Az átlagot úgy kapjuk meg, hogy az összes elemet összeadjuk, és aztán elosztjuk az elemek számával.

Jele: $\bar{x}$

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Az átlagtól való átlagos eltérés egyik legjobb mérőszáma a szórás. Hátránya, hogy egy kicsit ronda a szórás képlete. A szórást egy szigma nevű görög betűvel jelöljük.

$$\sigma = \sqrt{\frac{(x_1 - \bar{x})^2 + (x_2 - \bar{x})^2 + \dots + (x_n - \bar{x})^2}{n}}$$

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Az adatsor első felének a felezőpontja az alsó kvartilis.

Az alsó kvartilis jele: Q_1

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Az adatsor második felének a felezőpontja a felső kvartilis.

A felső kvartilis jele: Q_3

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A kvartilisek és a [medián](#) azt szemlélteti, hogyan oszlanak el az adatsorban szereplő adatok. Ezek segítségével készíthető el a doboz-ábra, vagy másnéven dobozdiagram. Szokás még sodrófa diagramnak is nevezni, és az angol elnevezést is gyakran használják, ami a box plot.

Egy sobarendezett adatsorban öt darab speciális negyedelőpontot fogunk használni. Az első az adatsor legkisebb értéke, ez a Q_0 . Aztán a következő negyedelő az alsó kvartilis, ami Q_1 utána jön a felezőpont vagyis a [medián](#), ezt Me -vel és Q_2 -vel is jelöljük, végül a felső kvartilis, ami a Q_3 . Az adatsor legnagyobb értéke pedig Q_4 . A legnagyobb és a legkisebb érték különbsége a terjedelem, míg a két kvartilis különbségét félterjedelemnek vagy más néven interkvartilisnek hívjuk. Ezekből épül föl a doboz-ábra vagy másként dobozdiagram.

Előfordulhat, hogy az adatsorban kiugró értékek is szerepelnek. A kiugró érték az, ami az alsó kvartilisnél legalább a félterjedelem másfélszeresénél kisebb, vagy pedig a felső kvartilisnél legalább a félterjedelem másfélszeresénél nagyobb. Huh, ez elég bonyolult hangzik. De valójában nagyon egyszerű, csak nézd meg kapcsolódó epizódot és kiderül.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A relatív szórás azt mondja meg, hogy a szórás az átlagnak hány százaléka:

$$V = \frac{\sigma}{\bar{X}}$$

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

$$Mo = mo + \frac{k_1}{k_1 + k_2} \cdot h_{mo}$$

A képletben mo a nyers [módusz](#), ami a legnagyobb gyakoriságú osztály alsó határa. A k_1 -et úgy kapjuk, ha ennek az osztályköznek a gyakoriságából kivonjuk az előtte lévő osztályköz gyakoriságát. A k_2 -t pedig úgy kapjuk, ha ennek az osztályköznek a gyakoriságából az utána lévő osztályköz gyakoriságát vonjuk le. A h_{mo} pedig ennek az osztályköznek a hosszát jelöli.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

$$Me = me + \frac{\frac{N}{2} - f'_{me-1}}{f_{me}} \cdot h_{me}$$

Itt f' a kumulált gyakoriság. me a mediánt tartalmazó osztályköz eleje, f_{me} a mediánt tartalmazó osztályköz gyakorisága, f'_{me-1} a [medián](#) előtti osztályköz kumulált gyakorisága, h_{me} pedig a mediánt tartalmazó osztályköz hossza.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

$$Q_{\frac{k}{m}} = a_i + \frac{\frac{k}{m} \cdot N - f'_{i-1}}{f_i} \cdot h_i$$

Az alsó kvartilis:

$$Q_{\frac{1}{4}} = a_i + \frac{\frac{1}{4} \cdot N - f'_{i-1}}{f_i} \cdot h_i$$

A felső kvartilis:

$$Q_{\frac{3}{4}} = a_i + \frac{\frac{3}{4} \cdot N - f'_{i-1}}{f_i} \cdot h_i$$

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A relatív gyakoriság jele g_i , és úgy kell kiszámolni, hogy a gyakoriságot osztjuk az összes elemszámmal:

$$g_i = \frac{f_i}{N}$$

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Az értékösszeg jele S_i és úgy kapjuk meg, hogy az osztályközöket megszorozzuk a gyakorisággal.

$$S_i = X_i \cdot f_i$$

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A Herfindahl-index egy eszköz a [koncentráció](#) vizsgálatára.

$$HI = \sum Z_i^2$$

A Herfindahl-index $1/N$ és 1 között vesz fel értékeket és minél közelebb van az 1 -hez, annál nagyobb a [koncentráció](#).

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A Lorenz-görbe egy eszköz a [koncentráció](#) vizsgálatára.

A Lorenz-görbe az úgynevezett koncentrációs területtel szemlélteti a [koncentráció](#) mértékét.

Minél nagyobb ez a terület, a [koncentráció](#) annál erősebb.

Olyankor pedig, amikor a [Lorenz görbe](#) egybeesik a négyzet átlójával, a [koncentráció](#) nulla.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Az [alakmutatók](#) arról szólnak, hogy az [eloszlás](#) mennyire asszimmetrikus.

Az egyik legegyszerűbb és leggyakrabban használt [alakmutatók](#), az úgynevezett Pearson-féle mérőszámok:

$$P = 3 \frac{\bar{X} - Me}{\sigma} \quad A = \frac{\bar{X} - Mo}{\sigma}$$

A negatív értékek jobb oldali asszimetriát jelentenek. A pozitív értékek esetén pedig bal oldali asszimetria van.

A Pearson-féle P és A mutatók általában -1 és 1 között tartózkodnak és csak extrém esetekben vesznek föl 1-nél nagyobb vagy -1-nél kisebb értéket.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Az [alakmutatók](#) arról szólnak, hogy az [eloszlás](#) mennyire asszimmetrikus.

Az egyik legegyszerűbb és leggyakrabban használt [alakmutatók](#), az úgynevezett Pearson-féle mérőszámok mellett az F-mutatók:

$$F_{0,25} = \frac{(Q_3 - Me) - (Me - Q_1)}{(Q_3 - Me) + (Me - Q_1)}$$

$$F_{0,1} = \frac{(D_9 - Me) - (Me - D_1)}{(D_9 - Me) + (Me - D_1)}$$

ahol D_1 az első, D_9 pedig a kilencedik decilist jelenti.

A negatív értékek jobb oldali asszimetriát jelentenek. A pozitív értékek esetén pedig bal oldali asszimetria van.

Az F mutató csak -1 és 1 között lehet.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A csúcosság azt jelenti, hogy az [eloszlás](#) görbéje mennyire csúcsosodik ki.

A csúcosság mérésére a következő mutató van forgalomban:

$$\alpha_4 = \frac{M_4(\bar{X})}{\sigma^4} - 3$$

Itt $M_4(\bar{X})$ az úgynevezett negyedik momentum, és így számolható ki:

$$M_4(\bar{X}) = \frac{\sum (\bar{X} - x_i)^4}{N}$$

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Két ismerv szerinti elemzés

Egy sokaságot egyszerre több [ismerv](#) szerint is vizsgálhatunk.

A következő ismérveket különböztetjük meg:

- minőségi [ismerv](#) (pl. férfi vagy nő)
- területi [ismerv](#) (pl. városban vagy faluban lakik)
- [mennyiségi ismerv](#) (pl. milyen magasak)

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Ha mindkét [ismerv](#) minőségi (vagy területi), akkor asszociációs kapcsolatról beszélünk.

Ilyen például egy cég alkalmazottjainak megoszlása neme és beosztása szerint.

Minőségi				
Minőségi		Nő	Férfi	Össz.
	Vezető	7	18	25
	Közép-vezető	11	23	34
	Beosztott	756	185	941
	Össz.	774	226	1000

Az így létrejövő táblát kombinációs táblának nevezzük. Átlagot, szórást és egyéb mutatókat egyik [ismerv](#) szerint sem tudunk számolni.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Ha az egyik [ismerv](#) minőségi (vagy területi), a másik mennyiségi, akkor vegyes kapcsolatról beszélünk.

Ilyen például egy város szállodáinak megoszlása az éjszakák ára és a szállodák besorolása alapján.

Minőségi					
Mennyiségi	Árak (EUR/fő/éj)	Szálloda típusa			Össz.
		**	***	****	
	0-50	37	8	1	46
	51-100	15	40	3	58
	101-150	10	33	12	55
	151-200	4	22	15	41
	Össz.	66	103	31	200

Átlagot, szórást és egyéb mutatókat csak az egyik [ismerv](#), az árak szerint tudunk számolni.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Ha mindkét [ismérv](#) mennyiségi, akkor korrelációs kapcsolatról beszélünk.

Ilyen például Európa 4 országának egy főre jutó GDP-je és az ezer főre jutó gépjárművek számának megoszlása.

	Mennyiségi	Mennyiségi
Ország	GDP/fő (USD)	Gépjárművek (db/1000 fő)
Ausztria	50 380	550
Belgium	46 237	503
Hollandia	52 646	481
Svájc	82 484	539

A táblázatban mindkét [ismérv](#) szerint tudunk átlagot, szórást és egyéb mutatókat számolni.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Ha mindkét ismerv sorrendi, akkor rangkorrelációs kapcsolatról beszélünk.

Ilyen például ha két társadalmi csoportot kérdezzünk meg, hogy 1-től 10-ig rangsorolják az alábbi országokat, az alapján, hogy mennyire szívesen nyaralnának ott.

Ország	Egyik csoport	Másik csoport
Ausztria	10	2
Belgium	9	6
Csehország	4	7
Franciaország	3	3
Görögország	1	8
Hollandia	7	5
Lengyelország	2	9
Magyarország	6	10
Németország	5	4
Svájc	8	1

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Két [ismérv](#) akkor független, ha minden feltételes megoszlás egyforma és megegyezik a feltétel nélküli megoszlással.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Két [ismérv](#) között függvényszerű kapcsolat van, ha nem minden feltételes megoszlás egyforma, de minden feltételes [eloszlás](#) szórása nulla.

Függvényszerű kapcsolatnál az egyik [ismérv](#) ismeretében a másik egyértelműen kitalálható.

A két [ismérv](#) kapcsolata akkor függvényszerű, ha nem minden feltételes megoszlás egyforma, de a feltételes megoszlások szórása nulla.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Ha a két [ismérv](#) közötti kapcsolat nem független és nem is függvényszerű, akkor sztochasztikus kapcsolatról beszélünk. Kicsit összefüggnek ugyan az adatok, de olyan nagyon azért nem.

A két [ismérv](#) kapcsolata akkor sztochasztikus, ha nem minden feltételes megoszlás egyforma de a feltételes megoszlások szórása nem mind nulla.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A Cramer-féle asszociációs együttható arra való, hogy amikor mindkét [ismérv](#) minőségi, rávilágítson a két [ismérv](#) közötti kapcsolat szorosságára.

$$C = \sqrt{\frac{\chi^2}{N \cdot \min\{(r-1); (c-1)\}}}$$

Itt N = az összes elem, r = a táblázat sorainak száma és c = a táblázat oszlopainak száma, továbbá

$$\chi^2 = \sum \frac{(f_{ij} - f_{ij}^*)^2}{f_{ij}^*}$$

A Cramer-mutató függvényszerű kapcsolat esetén 1, független esetén pedig 0.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A [kombinációs tábla](#) általános sémája:

	C_1	C_2	$\dots$	C_j		Össz.
R_1	f_{11}	f_{12}	$\dots$	f_{1j}		$f_{1\bullet}$
R_2	f_{21}	f_{22}	$\dots$	f_{2j}		$f_{2\bullet}$
$\dots$	$\dots$	$\dots$	$\dots$	$\dots$	$\dots$	$\dots$
R_i	f_{i1}	f_{i2}	$\dots$	f_{ij}		$f_{i\bullet}$
$\dots$	$\dots$	$\dots$	$\dots$	$\dots$	$\dots$	$\dots$
Össz.	$f_{\bullet 1}$	$f_{\bullet 2}$	$\dots$	$f_{\bullet j}$		N

Az első oszlop elemei, amint látjuk f_{11} aztán f_{21} és így tovább az általános tag f_{1i} , ami közös bennük az az, hogy a második indexe mindegyiknek 1-es.

Az oszlop alján összegezzük őket, az összeg $f_{\bullet 1}$ ami azt jelenti, hogy ez azoknak az elemeknek az összege, ahol a második index 1, az első index pedig tökmindegy, hogy mi, ezt hivatott jelezni a $\bullet$ jel.

Aztán a második oszlopban pontosan ugyanez a helyzet, az oszlopban lévő elemek f_{12} alatta f_{22} és így tovább, összegük pedig $f_{\bullet 2}$.

Ugyanez megy a sorokra is, az első sor elemei f_{11} aztán f_{12} és így tovább, itt az elemek első indexe egyezik meg, mindegyiknek 1-es, összegüket pedig úgy jelöljük, hogy $f_{1\bullet}$.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A Csuprov-féle mutató segítségével két [ismérv](#) közötti kapcsolatot vizsgálhatjuk.

A Csuprov-féle mutató:

$$\Gamma = \sqrt{\frac{\chi^2}{N \cdot \sqrt{r-1} \cdot \sqrt{c-1}}}$$

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Ha azt vizsgáljuk, hogy az egyes értékek mennyire térnek el a részátlagoktól, akkor belső szórást számolunk.

Jele: σ_B

A rész-szórásokból úgy lesz belső szórás, hogy súlyozzuk őket a rész-sokaságok szórásával.

A belső szórást kiszámolhatjuk a rész-szórások nélkül is.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Ha a részátlagoknak nézzük a főátlagtól való eltérését, az a külső szórás.

Jele: σ_K

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Ha az egyes értékeknek nézzük a főátlagtól való eltérést, az a teljes szórás.

A teljes szórás az egész [sokaság](#) szórását jelenti, vagyis ha nem bontjuk fel a sokaságot rész-sokaságokra.

Jele: σ

A háromféle szórásra mindig teljesül, hogy

$$\sigma^2 = \sigma_B^2 + \sigma_K^2$$

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A belső eltérés-négyzetösszeg a belső szórás gyök alatti részének számlálója.

Jele: SSB

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A külső eltérés-négyzetösszeg a külső szórás gyök alatti részének számlálója.

Jele: SSK

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A teljes eltérés-négyzetösszeg a teljes szórás gyök alatti részének számlálója.

Jele: SST

$$SST = SSB + SSK$$

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A PRE egy rövidítés, Proportional Reduction Errors, ami relatív hibacsökkenésnek fordítható.

A módszer lényege, hogy a PRE érték kiszámolásával megállapítható, az egyik [ismérv](#) ismerete hány százalékkal csökkenti a másik [ismérv](#) nagyságával kapcsolatos bizonytalanságot.

Ha $PRE = 0$, az azt jelenti, hogy ez a bizonytalanság egyáltalán nem csökken. Ebben az esetben a két [ismérv](#) egymástól független.

Ha $PRE = 1$, akkor a bizonytalanság 100%-kal csökken. Ilyenkor a két [ismérv](#) között függvényszerű kapcsolat van.

Ha pedig PRE értéke valahol nulla és egy között van, akkor a kapcsolat nem független és nem is függvényszerű, tehát sztochasztikus.

$$PRE = H^2 = \frac{\sigma^2 - \sigma_B^2}{\sigma^2} = \frac{\sigma_K^2}{\sigma^2}$$

vagy

$$PRE = H^2 = \frac{SST - SSB}{SST} = \frac{SSK}{SST}$$

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Ha két [ismérv](#) között [korrelációs kapcsolat](#) van, akkor a két [ismérv](#) közötti kapcsolat szorosságát a lineáris [korrelációs együttható](#) írja le:

$$r = \frac{\sum dX \cdot dY}{\sqrt{\sum d^2 X \cdot \sum d^2 Y}}$$

A lineáris [korrelációs együttható](#) azt méri, hogy X és Y között milyen szoros lineáris kapcsolat van. Értéke mindig $-1 \geq r \geq 1$.

Ha $r = \pm 1$, akkor X és Y között függvényszerű lineáris kapcsolat van, ha $r = 0$, akkor nincs lineáris kapcsolat. De attól, hogy nincs lineáris kapcsolat, másfajta kapcsolat még lehet, tehát $r = 0$ esetén X és Y nem biztos, hogy független.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A determinációs együttható a lineáris [korrelációs együttható](#) négyzete, azaz r^2 .

A determinációs együttható pontosan úgy értelmezhető, mint a PRE mutató a vegyes kapcsolatnál.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Ha pl. egy verseny eredményét ketten is megtippelik, és el kell döntenünk melyikük találta el jobban a valós eredményt...

Erre való a rang[korrelációs együttható](#):

$$\rho = 1 - \frac{6 \cdot \sum (R_X - R_Y)^2}{N(N^2 - 1)}$$

Hogyha valaki éppen eltalálja a helyes sorrendet, akkor a rang[korreláció](#) értéke 1.

Ha pedig éppen a fordított sorrendet találja el, akkor -1.

És minél inkább eltalálja valaki a valós sorrendet, a rang[korreláció](#) annál nagyobb.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Standardizálás

Az első szint a [főátlagok](#) összehasonlítása:

$$K = \bar{V}_0 - \bar{V}_1$$

A második szint a részhatás különbség kiszámolása:

(ilyenkor az összetételhatást vesszük standardnek)

$$K' = \bar{V}'_0 - \bar{V}'_1 = \frac{\sum B_0 \cdot V_0}{\sum B_0} - \frac{\sum B_0 \cdot V_1}{\sum B_0}$$

A harmadik szint az összetételhatás különbség kiszámolása:

$$K'' = \bar{V}''_0 - \bar{V}''_1 = \frac{\sum B_0 \cdot V_1}{\sum B_0} - \frac{\sum B_1 \cdot V_1}{\sum B_1}$$

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Területi összehasonlítás:

$$K = \bar{V}_1 - \bar{V}_0$$

$$K' = \bar{V}'_1 - \bar{V}'_0$$

$$K'' = \bar{V}''_1 - \bar{V}''_0$$

$$K = K' + K''$$

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Időbeli összehasonlítás:

$$I = \frac{\bar{V}_1}{\bar{V}_0}$$

$$I' = \frac{\bar{V}'_1}{\bar{V}'_0}$$

$$I'' = \frac{\bar{V}''_1}{\bar{V}''_0}$$

$$I = I' \cdot I''$$

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Az első szint a [főátlagok](#) összehasonlítása:

$$I = \frac{\bar{V}_1}{\bar{V}_0}$$

A második szint a részhatásindex kiszámolása:

(ilyenkor az összetételhatást vesszük standardnek és mindig a tárgyidőszakét)

$$I' = \frac{\bar{V}'_1}{\bar{V}'_0} = \frac{\frac{\sum B_1 \cdot V_1}{\sum B_1}}{\frac{\sum B_1 \cdot V_0}{\sum B_1}}$$

A harmadik szint az összetételhatás-index kiszámolása:

(ilyenkor a részhatást vesszük standardnek és mindig a bázisidőszakit, de ha I és I' már megvan, akkor egyszerűbb az $I = I' \cdot I''$ alapján számolni.)

$$I'' = \frac{\bar{V}''_1}{\bar{V}''_0} = \frac{\frac{\sum B_1 \cdot V_0}{\sum B_1}}{\frac{\sum B_0 \cdot V_0}{\sum B_0}}$$

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Indexszámítás

A [volumenindex](#) a forgalom változásának mértéke, amit súlyozhatunk a bázisidőszak vagy a tárgyidőszak áraival.

[Volumenindex](#) Laspeyres /bázis időszak szerint/:

$$I_q^0 = \frac{\sum p_0 q_1}{\sum p_0 q_0}$$

[Volumenindex](#) Paasche /tárgyidőszak szerint/:

$$I_q^1 = \frac{\sum p_1 q_1}{\sum p_1 q_0}$$

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Az [árindex](#) a szektort érintő árváltozást méri, és súlyozhatjuk a bázisidőszak vagy a tárgyidőszak volumeneivel.

[Árindex](#) Laspeyres /bázis időszak szerint/:

$$I_p^0 = \frac{\sum p_1 q_0}{\sum p_0 q_0}$$

[Árindex](#) Paasche /tárgyidőszak szerint/:

$$I_p^1 = \frac{\sum p_1 q_1}{\sum p_0 q_1}$$

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Az indexek átlagformái:

$$I_p^0 = \frac{\sum p_0 q_0 \cdot i_p}{\sum p_0 q_0} = \frac{\sum p_1 q_0}{\sum \frac{p_1 q_0}{i_p}} = \frac{\sum v_0 \cdot i_p}{\sum v_0}$$

$$I_p^1 = \frac{\sum p_0 q_1 \cdot i_p}{\sum p_0 q_1} = \frac{\sum p_1 q_1}{\sum \frac{p_1 q_1}{i_p}} = \frac{\sum v_1}{\sum \frac{v_1}{i_p}}$$

$$I_q^0 = \frac{\sum p_0 q_0 \cdot i_q}{\sum p_0 q_0} = \frac{\sum p_0 q_1}{\sum \frac{p_0 q_1}{i_q}} = \frac{\sum v_0 \cdot i_q}{\sum v_0}$$

$$I_q^1 = \frac{\sum p_1 q_0 \cdot i_q}{\sum p_1 q_0} = \frac{\sum p_1 q_1}{\sum \frac{p_1 q_1}{i_q}} = \frac{\sum v_1}{\sum \frac{v_1}{i_q}}$$

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A Fischer-féle [árindex](#) és [volumenindex](#):

$$I_p^F = \sqrt{I_p^0 \cdot I_p^1} \quad I_q^F = \sqrt{I_q^0 \cdot I_q^1}$$

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Az [értékindex](#):

$$I_v = \frac{\sum p_1 q_1}{\sum p_0 q_0} = I_p^1 \cdot I_q^0 = I_q^1 \cdot I_p^0 = I_p^F \cdot I_q^F$$

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A vásárlóerő mérésére van forgalomban az úgynevezett vásárlóerő-paritás. Angol megfelelője Purchasing Power Parity alapján rövidítése PPP.

A vásárlóerő-paritás az egyedi vásárlóerő-parításoknak a fogyasztással súlyozott átlaga.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Idősorok

A dekompozíciós modellek lényege, hogy az [idősorok](#) négy, egymástól elkülöníthető komponensből tevődnek össze:

- a hosszú távú folyamatokat leíró trendből,
- az ettől szabályos ingadozással eltérő szezonális komponensből,
- a többnyire hosszú távú hullámzást kifejező ciklikus komponensből és
- a véletlen összetevőből.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A lineáris trend egyenlete nagyon egyszerű:

$$\hat{y}_t = \hat{b}_0 + \hat{b}_1 \cdot t$$

A $\hat{b}_0$ és $\hat{b}_1$ paramétereket Excelben vagy bármilyen statisztikai programban néhány kattintással megkapjuk.

Ha kézzel szeretnénk őket kiszámolni, akkor pedig ezekre a normálegyenletekre lesz hozzá szükség:

$$\sum_{t=1}^n y_t = n \cdot \hat{b}_0 + \hat{b}_1 \sum_{t=1}^n t \quad \sum_{t=1}^n t \cdot y_t = \hat{b}_0 \cdot \sum_{t=1}^n t + \hat{b}_1 \sum_{t=1}^n t^2$$

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A szezonalitást úgy kell elképzelni, hogy az minden nyári szezonban ugyanannyit hozzáad, minden téliben pedig ugyanannyit elvesz a trendvonal által meghatározott értékből.

Pl. ha a négy évszakot vesszük, akkor négy szezonunk van, van egy téli, egy tavaszi, egy nyári és egy őszi, ezért négy szezonalitást kell számolnunk. Más [idősorok](#) esetében természetesen ez lehet több is és kevesebb is.

A szezonális képlete a következő:

$$s_j = \frac{\sum_{i=1}^{n/p} (y_{ij} - \hat{y}_{ij})}{n/p}$$

A képlet roppant barátságos, de némi magyarázatra szorul. Mindössze arról van szó, hogy minden egyes szezonra átlagoljuk a trendvonal és a tényleges értékek közötti eltéréseket.

Vagyis a képletben p a szezontípusok száma, n pedig az összes szezon száma, y_{ij} jelenti a tényleges értéket, ahol az ij -t úgy kell érteni, hogy az i -edik év j -edik szezonja. $\hat{y}_{ij}$ pedig ennek a trend szerinti megfelelője.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Ha összeadjuk a nyers szezonális eltéréseket, és ezek összege nem nulla, akkor vesszük az átlagukat.

$$\bar{s} = \frac{s_1 + s_2 + s_3 + s_4}{4}$$

És ezt az átlagot mindegyik nyers szezonális eltérésből levonjuk.

$$\tilde{s}_1 = s_1 - \bar{s}$$

$$\tilde{s}_2 = s_2 - \bar{s}$$

$$\tilde{s}_3 = s_3 - \bar{s}$$

$$\tilde{s}_4 = s_4 - \bar{s}$$

Így kapjuk meg a korrigált szezonális eltéréseket

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Minden olyan függvényt, ami az y tengelyre szimmetrikus, páros függvénynek hívunk. Ezek a függvények azt tudják, hogy bármely x -re amelyre értelmezve vannak:

$$f(-x) = f(x)$$

Azokat a függvényeket, amelyek az origóra szimmetrikusak, páratlan függvénynek nevezzük. A páratlan függvények úgy működnek, hogy bármely x -re amelyre értelmezve vannak:

$$f(-x) = -f(x)$$

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Ha az x különböző pozitív egész kitevős hatványait összeadjuk vagy kivonjuk, akkor polinomokat kapunk.

A polinomfüggvény általános alakja:

$$f(x) = a_n x^n + a_{n-1} x^{n-1} + \dots + a_1 x + a_0$$

A legmagasabb fokú tag együttthatóját hívjuk főegyüttthatónak.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A mozgóátlagolás lényege, hogy az idősor egyes elemeit a körülötte lévő elemek átlagával helyettesítjük, kisimítva ezzel az esetleges erős hullámzásokat.

A mozgóátlagok kiszámolásának képlete páros és páratlan tagú átlagok esetén eltérő.

Ha a tagok száma páratlan:

$$\hat{y}_t = \frac{y_{t-k} + \dots + y_{t-1} + y_t + y_{t+1} + \dots + y_{t+k}}{2k+1}$$

Ha pedig a tagok száma páros:

$$\hat{y}_t = \frac{\frac{y_{t-k}}{2} + \dots + y_{t-1} + y_t + y_{t+1} + \dots + \frac{y_{t+k}}{2}}{2k}$$

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Jelentősen csökkenthetjük a normálegyenletek által okozott szenvedéseket, ha az idő múlását jelentő t paramétert úgy adjuk meg, hogy az összege éppen nulla legyen.

Ekkor

$$\sum y_t = n \cdot \hat{b}_0 \quad \sum t \cdot y_t = \hat{b}_1 \sum t^2$$

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Becslések

Olyan esetekben, amikor valamiért nem tudjuk vagy nem akarjuk a teljes sokaságot megvizsgálni, hogy meghatározzuk a fontosabb statisztikai mutatóit, becslést alkalmazunk. A becslés lényege, hogy egy minta alapján próbálunk ezekre a mutatókra következtetni.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A megbízhatósági szintet konfidencia szintnek nevezzük. A konfidencia szint szokásos jelölése $1 - \alpha$.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Az $1 - \alpha$ megbízhatósági szinthez, vagy másként konfidencia szinthez tartozó konfidencia intervallumok azok az intervallumok, amik a sokasági átlagot $1 - \alpha$ valószínűséggel tartalmazzák.

A konfidencia intervallum végpontjai:

$$\bar{x} \pm Z_{1-\frac{\alpha}{2}} \cdot \frac{\sigma}{\sqrt{n}} \text{ ahol}$$

$\bar{x}$ = a minta átlaga

n = a minta elemszáma

σ = a teljes [sokaság](#) szórása

$Z_{1-\frac{\alpha}{2}}$ pedig a [standard normális eloszlás](#) $1 - \frac{\alpha}{2}$ -höz tartozó Z értéke.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

$$\bar{x} \pm Z_{1-\frac{\alpha}{2}} \cdot \frac{\sigma}{\sqrt{n}} \text{ ahol}$$

$\bar{x}$ = a minta átlaga

n = a minta elemszáma

σ = a teljes [sokaság](#) szórása

$Z_{1-\frac{\alpha}{2}}$ pedig a [standard normális eloszlás](#) $1 - \frac{\alpha}{2}$ -höz tartozó Z értéke.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A FAE minta azt jelenti, hogy a [mintavétel](#) során bármely mintaelemet azonos eséllyel választunk ki. Ilyen a visszatevéses [mintavétel](#), vagy pedig abban az esetben ha az alap [sokaság](#) elemszáma nagyon nagy, akkor a visszatevés nélküli [mintavétel](#) is.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

$$\bar{x} \pm t_{1-\frac{\alpha}{2}} \cdot \frac{s}{\sqrt{n}} \text{ ahol}$$

$1 - \alpha$ = konfidencia szint

$\bar{x}$ = a minta átlaga

n = a minta elemszáma

s = a teljes [sokaság](#) szórása, a sokasági szórás nem ismert

$t_{1-\frac{\alpha}{2}}$ pedig a [t-eloszlás](#) $1 - \frac{\alpha}{2}$ -höz tartozó értéke.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

$$\bar{p} \pm Z_{1-\frac{\alpha}{2}} \cdot \sqrt{\frac{\bar{p}(1-\bar{p})}{n}} \text{ ahol}$$

$1 - \alpha$ = konfidencia szint

$\bar{p}$ = a minta alapján kapott valószínűség

n = a minta elemszáma

$Z_{1-\frac{\alpha}{2}}$ pedig a [standard normális eloszlás](#) $1 - \frac{\alpha}{2}$ -höz tartozó Z értéke.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

$$\frac{(n-1) \cdot s^2}{\chi^2_{1-\frac{\alpha}{2}}(v)} < \sigma^2 < \frac{(n-1) \cdot s^2}{\chi^2_{\frac{\alpha}{2}}(v)} \text{ ahol}$$

$1 - \alpha$ = konfidencia szint

$\bar{p}$ = a minta alapján kapott valószínűség

n = a minta elemszáma

s = a minta szórása, a sokasági szórás nem ismert

$\chi^2(v)$ pedig a khi-négyzet [eloszlás](#) megfelelő értéke

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Az EV-minta abban különbözik a FAE-mintától, hogy a kiválasztott mintaelemek nem függetlenek egymástól.

Ez olyankor fordulhat elő, ha a teljes [sokaság](#) mérete viszonylag kicsi a minta elemszámához képest. EV-minták esetén tehát a minta fontos jellemzőjévé válik, hogy mekkora a teljes [sokaság](#), amelynek elemszámát N jelöli.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

$$\bar{x} \pm t_{1-\frac{\alpha}{2}} \cdot \frac{s}{\sqrt{n}} \cdot \sqrt{1 - \frac{n}{N}} \text{ ahol}$$

$1 - \alpha =$ konfidencia szint

$\bar{x} =$ a minta átlaga

$n =$ a minta elemszáma

$N =$ a teljes [sokaság](#) elemszáma

$s =$ a minta szórása

$t_{1-\frac{\alpha}{2}}$ pedig a [t-eloszlás](#) $1 - \frac{\alpha}{2}$ -höz tartozó értéke.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

$$\bar{p} \pm Z_{1-\frac{\alpha}{2}} \cdot \sqrt{\frac{\bar{p}(1-\bar{p})}{n}} \cdot \sqrt{1 - \frac{n}{N}} \text{ ahol}$$

$1 - \alpha =$ konfidencia szint

$\bar{p} =$ a minta alapján kapott valószínűség

$n =$ a minta elemszáma

$N =$ a teljes [sokaság](#) elemszáma

$Z_{1-\frac{\alpha}{2}}$ pedig a [standard normális eloszlás](#) $1 - \frac{\alpha}{2}$ -höz tartozó Z értéke.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Ha a teljes sokaságot felosztjuk viszonylag homogén rétegekre, és a mintát is ezen a rétegek szerint vizsgáljuk, a variancia csökkenthető.

$$\hat{\bar{x}}_R \pm Z_{1-\frac{\alpha}{2}} \cdot s_{\hat{\bar{X}}_R}$$

$1 - \alpha$ = konfidencia szint

$\bar{x}$ = a minta átlaga

n = a minta elemszáma

n_j = a minta j-edik rétegének elemszáma

N = a teljes [sokaság](#) elemszáma

N_j = a teljes [sokaság](#) j-edik rétegének elemszáma

W_j = a teljes [sokaság](#) j-edik rétegének a teljes sokasághoz viszonyított aránya

s_j = a minta j-edik rétegének szórása

$$\hat{\bar{X}}_R = \sum_{j=1}^M W_j \bar{x}_j$$

$$s_{\hat{\bar{X}}_R}^2 = \sum_{j=1}^M W_j^2 \frac{s_j^2}{n_j} \left(1 - \frac{n_j}{N_j}\right)$$

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A kétmintás becslésekre akkor van szükség, amikor két [sokaság](#) valamilyen paraméterét, leginkább az átlagát szeretnénk összehasonlítani.

A kétmintás [becslések](#) lehetnek független mintás [becslések](#) vagy páros mintás [becslések](#).

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Ha mindkét [sokaság](#) közel normális eloszlású, akkor az [átlagok](#) különbségének becslésére ez a formula van forgalomban.

$$d \pm t_{1-\frac{\alpha}{2}} \cdot s_d \text{ ahol } d = \bar{x} - \bar{y}$$

$$s_d = s_c \cdot \sqrt{\frac{1}{n_Y} + \frac{1}{n_X}} \text{ itt } s_c^2 = \frac{(n_X-1)s_X^2 + (n_Y-1)s_Y^2}{n_X + n_Y - 2}$$

$1 - \alpha$ = konfidencia szint

$\bar{x}$ = az egyik minta átlaga

$\bar{Y}$ = a másik minta átlaga

n_X = az egyik minta elemszáma

n_Y = a másik minta elemszáma

A szabadságfok $v = n_X + n_Y - 2$

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Egy becslést torzítatlannak nevezünk, ha az egyes mintákból kapott [becslések](#) várható értéke megegyezik a becsléni kívánt mennyiséggel.

Ez a tulajdonság azt jelenti, hogy a becslés során kapott értékek a becsléni kívánt érték körül ingadoznak, és ez az ingadozás szimmetrikus. A torzítatlan becsléseket mindig előnyben részesítjük a torzítottakkal szemben.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A kérdés az, hogy ha egy sokasági jellemzőre több becslés jöhet szóba, hogyan válasszunk közülük, vagyis mikor tekintünk egy becslést jónak, kettő közül melyiket tekintjük jobbnak és kijelenthetjük-e valamelyikről, hogy a legjobb?

Két alapvető szempont alapján szoktuk a becsléseket versenyeztetni. Az egyik, a már jól ismert torzítatlanság, vagyis a becslésnek az a tulajdonsága, hogy az összes lehetséges mintán vett [becslések](#) átlaga megegyezik a becsléni kívánt sokasági jellemzővel. A másik az úgynevezett minimális variancia kritérium.

A minimális variancia kritérium azt jelenti, hogy ha van két torzítatlan becslésünk, akkor a kettő közül azt tekintjük jobbnak, aminek az összes mintán vett értékeinek varianciája kisebb.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

$$MSE(\hat{\theta}) = \text{var}(\hat{\theta}) + (E(\theta) - \theta)^2$$

Az első tag a varianciát, a második tag a várható értéktől való eltérést, vagyis a torzítottságot méri. Ha a becslés torzítatlan, $E(\hat{\theta}) = \theta$ így ez a második tag nulla. Két becslés közül azt részesítjük előnyben, amelyre MSE kisebb.

Az $E(\hat{\theta}) - \theta$ különbségre, vagyis a torzítás mértékére az angol bias szó alapján a $Bs\hat{\theta}$ jelölés van forgalomban. Használatos tehát az

$$MSE(\hat{\theta}) = \text{var}(\hat{\theta}) + Bs^2(\hat{\theta})$$

Képlet is.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Eddigi vizsgálódásaink egyik legfontosabb eredménye a mintaátlagot eloszlásának jellemzése. Ha a teljes [sokaság](#) átlaga μ és szórása pedig σ , akkor az ebből vett n elemű minták átlagai olyan eloszlással helyezkednek el, aminek átlaga szintén μ , a szórása pedig $\frac{\sigma}{\sqrt{n}}$.

Ezt az utóbbit a minta standard hibájának szokás nevezni. A standard hiba tehát azt mondja meg, hogy a minta [átlagok](#) mekkora szórással ingadoznak a tényleges sokasági átlag körül.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Mintavételi hibának azokat a hibákat nevezzük, amik kimondottan azért fordulnak elő, mert nem tudjuk, vagy nem akarjuk a teljes sokaságot vizsgálni. A mintavételi hiba tehát a [sokaság](#) eloszlásán és a mintavételi eljárásen kívül főleg a minta elemszáma határozza meg. Mivel pedig ezeket általában már a mintavételt megelőzően ismerjük, a mintavételi hibának megvan az a kellemes tulajdonsága, hogy legtöbbször előre megállapítható. Vagyis még el sem végeztük a mintavételt, de már tudjuk, hogy mekkora lesz a [mintavétel](#) során elkövetett hiba. Ez a kellemes tulajdonság lesz a kiindulópont a [becslések](#) és később a hipotézisvizsgálatok elméletének kiépítésében.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Hipotézisvizsgálat

Az [elfogadási tartomány](#) az a tartomány, ahová ha a próba értéke kerül, akkor a nullhipotézist elfogadjuk.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A [kritikus tartomány](#) az a tartomány, ahová ha a próba értéke kerül, akkor a nullhipotézist elvetjük.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A [szignifikanciaszint](#) a hibás döntés valószínűsége.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

ELSŐ LÉPÉS: A HIPOTÉZIS MEGFOGALMAZÁSA

Minden [hipotézisvizsgálat](#) két egymásnak ellentmondó felvetés felírásával kezdődik. Az egyiket nullhipotézisnek nevezzük és H_0 -al jelöljük, a másikat pedig ellenhipotézisnek és jele H_1 .

MÁSODIK LÉPÉS: A PRÓBAFÜGGVÉNY KIVÁLASZTÁSA

A próbafüggvények kiválasztása magától a hipotézistől, illetve a [mintavétel](#) módjától is függ.

HARMADIK LÉPÉS: [SZIGNIFIKANCIASZINT](#) ÉS [KRITIKUS TARTOMÁNY](#)

Ha a próbafüggvény értéke az elfogadási tartományba fog esni, akkor ezt a tényt a nullhipotézist igazoló jelnek fogjuk tekinteni. Hogyha pedig a kritikus tartományba, akkor a nullhipotézist elvetjük.

NEGYEDIK LÉPÉS: [MINTAVÉTEL](#) ÉS DÖNTÉS

Ha a mintavétellel kapott eredményünk szerint a próbafüggvény az elfogadási tartományba esik, akkor a H_0 nullhipotézist tekintjük igaznak, a H_1 ellenhipotézist pedig elvetjük.

Ha viszont a próbafüggvény a minta alapján a kritikus tartományba esik, akkor a H_0 nullhipotézist vetjük el és a H_1 ellenhipotézist tekintjük igaznak.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A [sokaság](#) normális eloszlású, szórása σ , H_0 a [sokaság](#) átlagára vonatkozik, a minta elemszáma n .

$$Z = \frac{\bar{x} - \mu_0}{\frac{\sigma}{\sqrt{n}}}$$

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A [sokaság](#) normális eloszlású, szórása nem ismert, H_0 a [sokaság](#) átlagára vonatkozik, a minta elemszáma n .

$$t = \frac{\bar{x} - \mu_0}{\frac{s}{\sqrt{n}}}$$

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A [sokaság](#) tetszőleges eloszlású, szórása nem ismert, H_0 a [sokaság](#) átlagára vonatkozik, a minta n elemű, elemszáma nagy.

$$Z = \frac{\bar{x} - \mu_0}{\frac{\sigma}{\sqrt{n}}}$$

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A [sokaság](#) tetszőleges eloszlású, H_0 a sokasági arányra vonatkozik, a minta n elemű, elemszáma nagy.

$$Z = \frac{P - P_0}{\sqrt{\frac{P_0(1-P_0)}{n}}}$$

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A [sokaság](#) normális eloszlású, H_0 a sokasági szórásra vonatkozik, a minta n elemű.

$$\chi^2 = \frac{(n-1) \cdot s^2}{\sigma_0^2}$$

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A [sokaság](#) eloszlására irányuló vizsgálat.

H_0 : mindegyik osztályköz valószínűsége egy adott eloszlásnak megfelelő érték, vagyis minden i -re az i -edik osztályköz valószínűsége a P_i érték.

Az ellenhipotézis pedig, H_1 : van olyan osztályköz, ami nem az adott eloszlásnak megfelelő P_i érték. A próbát $\chi^2_{1-\alpha}(v)$ jobb oldali kritikus értékkel végezzük el, a nullhipotézist az ennél kisebb, az ellenhipotézist az ennél nagyobb értékek igazolják. A minta elemszáma n .

$$\chi^2(v) = \sum_{i=1}^k \frac{(f_i - nP_i)^2}{nP_i}$$

ahol a v szabadságfok: $v = k - b - 1$.

Itt k = az osztályközök száma és b = az adott [eloszlás](#) azon paramétereinek száma, amit a mintából becsléssel határozzunk meg.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A sokaságon belül két [ismérv](#) függetlenségére irányuló vizsgálat. H_0 : a két [ismérv](#) független, az ellenhipotézis pedig, H_1 : a két [ismérv](#) közti kapcsolat sztochasztikus vagy függvényszerű.

A próbát $\chi^2_{1-\alpha}(v)$ jobb oldali kritikus értékkel végezzük el, a nullhipotézist az ennél kisebb, az ellenhipotézist az ennél nagyobb értékek igazolják. A minta elemszáma n , a minta alapján készített [kontingencia tábla](#) sorainak száma r , oszlopainak száma c .

$$\chi^2(v) = \sum \frac{(n_{ij} - n_{ij}^*)^2}{n_{ij}^*}$$

ahol a v szabadságfok $v = (r - 1)(c - 1)$.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Két sokaságban valamely változó eloszlásának egyezőségére irányuló vizsgálat. H_0 : a két sokaságban az [eloszlás](#) egyező, az ellenhipotézis pedig, H_1 : a két [eloszlás](#) nem egyező.

A próbát $\chi^2_{1-\alpha}(v)$ jobb oldali kritikus értékkel végezzük el, a nullhipotézist az ennél kisebb, az ellenhipotézist az ennél nagyobb értékek igazolják. Mintát ezúttal mindkét sokaságból veszünk, az X sokaságból vett minta elemszáma n_X az Y sokaságból vett mintáé n_Y mindkét mintában az osztályközök száma k .

$$\chi^2(v) = n_X \cdot n_Y \cdot \sum_{i=1}^k \left(\frac{1}{n_X + n_Y} \cdot \left(\frac{n_{Xi}}{n_X} - \frac{n_{Yi}}{n_Y} \right)^2 \right)$$

ahol a v szabadságfok $v = k - 1$.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Mindkét [sokaság](#) normális eloszlású, szórásaik σ_X és σ_Y .

$$Z = \frac{(\bar{y} - \bar{x}) - \delta_0}{\sqrt{\frac{\sigma_Y^2}{n_Y} + \frac{\sigma_X^2}{n_X}}}$$

A nullhipotézis: $H_0: \mu_X - \mu_Y = \delta_0$, ahol δ tetszőleges, de előre megadott érték. A minták elemszáma n_X és n_Y .

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A két [sokaság](#) normális eloszlású és szórásaik egyformák.

$$t(v) = \frac{(\bar{y} - \bar{x}) - \delta_0}{s \cdot \sqrt{\frac{1}{n_Y} + \frac{1}{n_X}}}$$

$$\text{itt } s^2 = \frac{(n_X - 1)s_X^2 + (n_Y - 1)s_Y^2}{n_X + n_Y - 2}$$

A nullhipotézis $H_0: \mu_X - \mu_Y = \delta_0$, ahol δ tetszőleges, de előre megadott érték.

A minták elemszáma n_X és n_Y , szórása s_X és s_Y , a szabadságfok $v = n_Y + n_X - 2$

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A két [sokaság](#) eloszlása és szórása nem ismert, mindkettő szórása véges, és mindkét minta elemszáma elég nagy.

$$Z = \frac{(\bar{y} - \bar{x}) - \delta_0}{\sqrt{\frac{s_Y^2}{n_Y} + \frac{s_X^2}{n_X}}}$$

A nullhipotézis $H_0: \mu_X - \mu_Y = \delta_0$, ahol δ tetszőleges, de előre megadott érték.

A minták elemszáma n_X és n_Y , szórása s_X és s_Y .

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Két [sokaság](#) szórásának összehasonlítására irányuló próba, ha mindkét [sokaság](#) normális eloszlású. A nullhipotézis

$$H_0: \sigma_1^2 = \sigma_2^2$$

$$F = \frac{s_1^2}{s_2^2} \quad F_{1-p}(v_1; v_2) = \frac{1}{F_p(v_2; v_1)}$$

Az F-[eloszlás](#) két szabadságfoka

$$v_1 = n_1 - 1 \text{ és } v_2 = n_2 - 1$$

$$\text{Bal oldali kritikus érték: } \frac{1}{F_{1-\alpha}(v_2; v_1)}$$

$$\text{Jobb oldali kritikus érték: } F_{1-\alpha}(v_1; v_2)$$

Kétoldali kritikus érték:

$$\frac{1}{F_{1-\frac{\alpha}{2}}(v_2; v_1)} \text{ és } F_{1-\frac{\alpha}{2}}(v_1; v_2)$$

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Több [sokaság](#) várható értékének összehasonlítására vonatkozó próba, ha mindegyik [sokaság](#) normális eloszlású és azonos szórású.

A H_0 nullhipotézis: $\mu_1 = \mu_2 = \mu_3 = \dots = \mu_M = \mu$, vagyis az, hogy a várható értékek az összes sokaságra (M db) megegyeznek, míg az ellenhipotézis az, hogy van olyan μ_j amire $\mu_j \neq \mu$.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A Bartlett-próba több [sokaság](#) szórásának összehasonlítására vonatkozó próba, ha mindegyik [sokaság](#) normális eloszlású.

A H_0 nullhipotézis: $\sigma_1 = \sigma_2 = \sigma_3 = \dots = \sigma_M = \sigma$, vagyis az, hogy az összes [sokaság](#) (M db.) szórása megegyezik, míg az ellenhipotézis az, hogy van olyan σ_j , amire $\sigma_j \neq \sigma$.

$$SSB = \sum_{j=1}^M (n_j - 1) s_j^2 \quad s_b = \frac{SSB}{n-M}$$

A próbafüggvény

$$B^2 = \frac{1}{c} \left(v \cdot \ln s_b^2 - \sum_{j=1}^M v_j \ln s_j^2 \right)$$

$$c = 1 + \frac{1}{3(M-1)} \left(\sum_{j=1}^M \frac{1}{v_j} - \frac{1}{v} \right)$$

Jobb oldali kritikus érték: $\chi_{1-\alpha}^2(M-1)$

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Regressziószámítás

A [regresszió](#) egyenes egyenlete:

$$y = b_0 + b_1 \cdot x$$

$$\text{Ahol } b_1 = \frac{\sum dx \cdot dy}{\sum d^2 x} \text{ és } b_0 = \bar{y} - b_1 \cdot \bar{x}$$

A regressziós egyenes egyenletében szereplő regressziós paraméterek közül b_1 az egyenes meredeksége. A b_0 érték kevésbé jelentős, ez azt adja meg, hogy a magyarázó változó nulla értékéhez milyen y érték tartozik.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A regressziós egyenes egyenlete $\hat{y} = \hat{b}_0 + \hat{b}_1 \cdot x$

Ez egy [lineáris függvény](#), ami mindegyik x -hez hozzárendel valamilyen y -t. Ezek általában eltérnek a valódi y -októl. Ezeket az eltéréseket reziduumoknak nevezzük.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A reziduumokból képzett mutató az úgynevezett SSE, jelentése sum of squares of the errors vagyis eltérés-négyzetösszeg.

$$SSE = \sum e_i^2 = \sum (y_i - \hat{y}_i)^2$$

Ha a [regresszió](#) tökéletesen illeszkedik, akkor az $e_i = y_i - \hat{y}_i$ különbségek mindegyike 0, így $SSE=0$. Ha az illeszkedés nem tökéletes, akkor SSE egy pozitív érték, ami az illeszkedés pontatlanságát méri.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Ha az SSE értékeit elosztjuk a megfigyelt pontok számával és a kapott eredménynek vesszük a gyökét, akkor kapjuk a reziduális szórást:

$$s_e^* = \sqrt{\frac{SSE}{n}} = \sqrt{\frac{\sum e_i^2}{n}} = \sqrt{\frac{\sum (y_i - \hat{y}_i)^2}{n}}$$

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Az illeszkedés egy mérőszáma a lineáris [korrelációs együttható](#):

$$r = \frac{\sum dx \cdot dy}{\sqrt{\sum d^2 x \cdot \sum d^2 y}}$$

A lineáris [korrelációs együttható](#) azt méri, hogy x és y között milyen szoros lineáris kapcsolat van. Értéke mindig $-1 \leq r \leq 1$.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A magyarázóerőt méri az úgynevezett determinációs együttható, melynek jele R^2 . Ez a kétváltozós lineáris modell esetében megegyezik r^2 -tel.

$$R^2 = \frac{SSR}{SST} = 1 - \frac{SSE}{SST}$$

Itt SSE az eltérés-négyzetösszeg, míg SSR az úgynevezett regressziós, vagy magyarázó négyzetösszeg, SST pedig a teljes négyzetösszeg, a köztük lévő kapcsolat pedig...

$$SST = \sum d^2 y \quad SSR = \sum (\hat{y}_i - \bar{\hat{y}})^2 = b_1^2 \sum d^2 x \quad SSE = \sum (y_i - \hat{y}_i)^2 = \sum e_i^2$$

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A [regresszió](#) egyenes egyenlete:

$$\hat{y} = \hat{b}_0 + \hat{b}_1 x$$

Amiből

$$\lg \hat{y} = \lg \hat{b}_0 + \hat{b}_1 \cdot \lg x$$

$$\text{Ahol } \hat{b}_1 = \frac{\sum d \lg x \cdot d \lg y}{\sum d^2 \lg x} \text{ és } \lg \hat{b}_0 = \overline{\lg y} - \overline{\lg x} \cdot \hat{b}_1$$

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A [regresszió](#) egyenes egyenlete:

$$\hat{y} = \hat{b}_0 + \hat{b}_1 x$$

Amiből

$$\lg \hat{y} = \lg \hat{b}_0 + x \cdot \hat{b}_1$$

$$\text{Ahol } \lg \hat{b}_1 = \frac{\sum dx \cdot d \lg y}{\sum d^2 x} \text{ és } \lg \hat{b}_0 = \overline{\lg y} - \bar{x} \cdot \lg \hat{b}_1$$

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Az elaszticitás két összefüggő jelenség közti kapcsolat.

$$\text{Lineáris modellben: } El(\hat{y}, x) = \frac{\hat{b}_1 x}{\hat{y}} = \frac{\hat{b}_1 x}{\hat{b}_0 + \hat{b}_1 x}$$

$$\text{Hatványkitevős modellben: } El(\hat{y}, x) = \hat{b}_1$$

$$\text{Exponenciális modellben: } El(\hat{y}, x) = x \cdot \ln \hat{b}_1$$

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

- I. A magyarázó változók nem valószínűségi változók.
- II. A magyarázó változók lineárisan független rendszert alkotnak.
- III. Az eredményváltozó közel lineáris függvénye a magyarázó változónak.
- IV. Az ϵ hibatag feltételes eloszlása normális, várható értéke nulla.
- V. Az ϵ hibatag különböző x -ekhez tartozó értékei korrelálatlanok.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A paraméterek becslése:

$$\hat{b}_i \pm t_{1-\frac{\alpha}{2}} \cdot (n - k - 1) \cdot s_{\hat{b}_i}$$

A [regresszió](#) becslése:

$$\hat{y}_* \pm t_{1-\frac{\alpha}{2}} \cdot (n - k - 1) \cdot s_{\hat{y}_*}$$

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A többváltozós regressziós modelleket olyankor alkalmazzuk, amikor az eredményváltozó alakulását több magyarázó változó tükrében vizsgáljuk.

A többváltozós [lineáris regresszió](#) egyenlete:

$$y = \hat{b}_0 + \hat{b}_1 x_1 + \hat{b}_2 x_2 + \dots + \hat{b}_k x_k + \epsilon$$

Az y eredményváltozó itt k darab magyarázó változótól és a hibatagtól függ.

A képletben a $\hat{b}_0$ paraméter a tengelymetszet, a többi $\hat{b}_i$ paraméter pedig azt jelenti, hogy az i -edik magyarázó változó egy egységgel történő változása, mennyivel változtatja az $\hat{y}$ értéket, ha a többi magyarázó változót rögzítjük.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A kétváltozós esethez hasonlóan a [korreláció](#) itt is a változók közti kapcsolat szorosságát írja le, csak hogy itt egy fokkal rosszabb a helyzet, ugyanis most bármely két változó korrelációját vizsgálhatjuk. Ezt tartalmazza a korrelációmátrix.

$$R = \begin{pmatrix} 1 & r_{y1} & r_{y2} & \dots & r_{yk} \\ r_{1y} & 1 & r_{12} & \dots & r_{1k} \\ r_{2y} & r_{21} & 1 & \dots & r_{2k} \\ \dots & \dots & \dots & \dots & \dots \\ r_{ky} & r_{k1} & r_{k2} & \dots & 1 \end{pmatrix}$$

Itt r_{ij} az x_i és az x_j magyarázó változók közti korrelációt írja le, tehát például r_{12} az x_1 és az x_2 közti korrelációt jelenti.

r_{iy} pedig az x_i magyarázó változó és az y eredményváltozó közti kapcsolatot jelenti.

Mivel $r_{ij} = r_{ji}$ a [korreláció-mátrix](#) szimmetrikus. Az áttekinthetőbb felírás kedvéért a felső háromszöget el is szokták hagyni.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A [lineáris regresszió](#) egyenlete: $\hat{y} = \hat{b}_0 + \hat{b}_1x_1 + \hat{b}_2x_2 + \dots + \hat{b}_kx_k$

A tesztelés úgy zajlik, hogy nullhipotézisnek tekintjük a $H_0 : b_i = 0$ feltevést, ellenhipotézisnek pedig azt, hogy $H_1 : b_i \neq 0$.

A nullhipotézis azt állítja, hogy a modellben a b_i paraméter szignifikánsan nulla, vagyis az i -edik magyarázó változó felesleges, annak hatása az eredményváltozóra nulla. Az ellenhipotézis ezzel szemben az, hogy $b_i \neq 0$ vagyis az i -edik magyarázó változónak a regresszióban nem nulla hatása van.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Szóródás oka	Négyzetösszeg	Szabadságfok	Átlagos négyzetösszeg	F
Regresszió	SSR	k	$MSR = \frac{SSR}{k}$	$F = \frac{MSR}{MSE}$
Hiba	SSE	$n - k - 1$	$MSE = \frac{SSE}{n - k - 1}$	
Teljes	SST	$n - 1$		

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A multikollinearitás röviden összefoglalva azt jelenti, hogy két vagy több magyarázó változó között túl szoros [korrelációs kapcsolat](#) van, és ez zavarja a becslést.

A multikollinearitás mérésére az úgynevezett VIF (variance inflator factor) variancia növelő faktor van forgalomban.

$$VIF_j = \frac{1}{1 - R_j^2}$$

A képletben szereplő R_j^2 a j -edik magyarázó változó és az összes többi magyarázó változó közti determinációs együttható.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

Az auto[korreláció](#) a [regresszió](#) maradéktagjának a saját későbbi értékeivel való korrelációját jelenti, vagyis egyfajta szabályszerűséget a maradékváltozóban. Ideális esetben a maradéktagnak véletlenszerűnek kell lennie, bármiféle szabályszerűségért a magyarázó változók felelnek a regresszióban.

Az autó[korreláció](#) tesztelésére a Durbin-Watson-tesztet használjuk.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)

A Durbin-Watson-teszt lényegében egy hipotézisvizsgálat, aminek részletezésére nem térünk ki, mindössze a használatát nézzük meg.

Maga a próbafüggvény

$$d = \frac{\sum_{t=2}^n (e_t - e_{t-1})^2}{\sum_{t=2}^n e_t^2}$$

A [szignifikanciaszint](#) α , a próba elvégzése pedig az alábbi módon történik:

d_L és d_U értékeket kikeressük a táblázatból,

n = a megfigyelések száma,

k = a magyarázó változók száma,

végül megnézzük, hogy a próbafüggvény melyik tartományba esik.

[Megnézem a kapcsolódó epizódot](#)
